

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. balandžio 7 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Arūno Dirvono (pranešėjas), Ričardo Piličiausko (kolegijos pirmininkas) ir Veslavos Ruskan, teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „ „ apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. gegužės 4 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „ „ skundą atsakovui Neries regioninio parko direkcijai (trečiasis suinteresuotas asmuo – Valstybinė miškų tarnyba) dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė (toliau – ir UAB) „ „ (toliau – ir pareiškėjas, Bendrovė) kreipėsi į teismą su skundu, prašydamas: panaikinti Neries regioninio parko direkcijos (toliau – ir Direkcija, atsakovas) 2019 m. rugsėjo 2 d. rašto Nr. V3-259-(6.5.) (toliau – ir Raštas) dalį, kuria ji nepritarė suprojektuotiems kirtimams 16 sklype pareiškėjui priklausančioje miško valdoje, kurios kadastrinis Nr. „ „ (toliau – ir Sklypas); įpareigoti Direkciją ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos iš naujo išnagrinėti pareiškėjo prašymą dėl pateikto Miško įvertinimo akto, parengto miško valdai, suderinimo ir pateikti išvadą; priteisti bylinėjimosi išlaidas.

2. Pareiškėjas skunde paaiškino, kad jam nuosavybės teise priklauso žemės sklypas, kurio kadastrinis Nr. „ „, esantis „ „ k. Vievio sen., Elektrėnų sav. Minėto Sklypo pagrindinė naudojimo paskirtis – miškų ūkio. Bendrovė, parengusi miško kirtimo dokumentaciją, kreipėsi į atsakovą dėl dokumentų suderinimo. Atsakovas, gavęs pareiškėjo pateiktą 2019 m. birželio 13 d. Miško įvertinimo aktą, 2019 m. liepos 18 d. raštu Nr. V3-216-(6.5.) nurodė, kad suprojektuotiems kirtimams nepritaria. Pareiškėjas kreipėsi pakartotinai su 2019 m. rugpjūčio 14 d. prašymu, prašydamas iš naujo įvertinti miško valdos ūkinių priemonių atitikimą teisės aktams ir parengti naują išvadą. Atsakovas ginčijamu Raštu nurodė, kad Sklypas patenka į Neries regioninio parko teritoriją, Elniakampio kraštovaizdžio draustinį, Sklypas patenka į Lietuvos Respublikos aplinkos ministro (toliau – ir Aplinkos ministras) 2019 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-334 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti

Europos Komisijai, patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – ir Įsakymas D1-334) patvirtintą vietovę, atitinkančią buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus – 484. Neries kilpų apylinkės. Atsakovas teigė, kad visame Sklype registruota prioritėtinė natūrali buveinė „9010 Vakarų taiga“, todėl šiame Sklype esą negali būti vykdomi miško kirtimai, nenumatyti saugomų teritorijų planavimo dokumentuose ar miškotvarkos projektuose. Pasak atsakovo, šiame Sklype projektuojamos miško tvarkymo priemonės turi atitikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – ir Vyriausybė) 2004 m. kovo 15 d. nutarimo Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“ (toliau – ir Nutarimas Nr. 276) reikalavimus. Remdamasis aukščiau išdėstytais argumentais, atsakovas nurodė, kad suplanuoti kirtimai 38 kv. m Sklype neatitinka reikalavimų, todėl jiems nepritarė.

3. Pareiškėjas skunde nurodė, kad Raštas neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAĮ) 8 straipsnio 1 dalies reikalavimų, nėra grindžiamas teisės aktų nuostatomis. Nutarime Nr. 276 nustatytos tam tikros specialiosios žemės naudojimo sąlygos neturėtų būti taikomos, nes jos nėra įregistruotos Nekilnojamojo turto registre, tuo tarpu remiantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 22 straipsnio 12 dalimi, konkrečiam žemės sklypui specialiosios žemės naudojimo sąlygos taikomos nuo jų įrašymo į Nekilnojamojo turto registrą. Atsakovas Rašte remdamasis Nutarimu Nr. 276 patvirtintais Bendraisiais buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais (toliau – ir Bendrieji nuostatai), nenurodė nei vienos Nuostatų 9.1–9.6 punktuose nurodytos apsaugos priemonės. Be to, pasak pareiškėjo, Nutarime Nr. 276 nustatyti reikalavimai teritorijai yra aktualūs tuo atveju, kai ji yra buveinių apsaugai svarbi teritorija. Tokios teritorijos yra nurodytos Buveinių apsaugai svarbių teritorijų sąrašė, patvirtintame Aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 (toliau – ir Sąrašas). Tuo tarpu skundžiamame atsakovo Rašte nurodyti miškai apskritai nėra įrašyti į Sąrašą. Todėl Rašte nurodytas Nutarimas Nr. 276 nėra taikytinas šiuo konkrečiu atveju.

4. Pareiškėjas pažymėjo, kad atsakovas savo Rašte nurodė, jog teritorijoje „Neries kilpų apylinkės“ (bendras plotas 5439,8 ha) Vakarų taigos buveinė nustatyta Įsakymu Nr. D1-334 (įsakymo 484 p.). Pareiškėjo tvirtinimu, šios teritorijos kartografavimas dar nesuteikia jai saugomos teritorijos statuso. Pasak pareiškėjo, Įsakymu Nr. D1-334 tik tvirtinamos vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašas, kuris skirtas pateikti Europos Komisijai. Tai yra tik pirmoji buveinės įteisinimo stadija. Tokiu įsakymu patvirtintas sąrašas siunčiamas Europos Komisijai, kuri jį įvertina ir jo pagrindu patvirtina borealinio biogeografinio regiono Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą. Tikėtai Europos Komisijai priėmus sprendimą pasiūlytomis teritorijoms suteikti Europos Bendrijos svarbos teritorijų statusą, nurodytose vietovėse Lietuvos Respublikos saugomos teritorijos turės būti įsteigtos ne vėliau kaip per 6 metus. Pasak pareiškėjo, Sklypui, kaip saugomai teritorijai, neturėtų būti taikomi aplinkosauginiai apribojimai. Bendrovė nurodė, jog 1992 m. gegužės 21 d. priimta Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (toliau – ir Direktyva 92/43/EEB) nustato, kad „speciali saugoma teritorija – tai Bendrijos svarbos teritorija, kurią valstybės narės įsteigė įstatymu, administraciniu aktu ir (arba) sutartimi ir kurioje yra taikomos būtinos apsaugos priemonės, skirtos palaikyti ar atstatyti natūralių buveinių ir (ar) rūšių, kurioms teritorija yra įsteigta, gerą apsaugos būklę bei populiacijas.“ Tuo tarpu atsakovo Rašte nurodyta teritorija nėra įsteigta. Skundžiamu Raštu bei jame nurodytais poįstatyminiais teisės aktais neleistinai apribojama pareiškėjo konstitucinė teisė į nuosavybę bei verslo laisvę. Saugomų teritorijų kadastrė ginčo Sklypas patenka į draustinio ribas (jame tokie kirtimai neribojami), tačiau įregistruotos Europos Bendrijos svarbos buveinės neapima minėto Sklypo.

5. Pareiškėjas prašė kreiptis į Lietuvos Respublikos Konstitucinę Teismą (toliau – ir Konstitucinis Teismas) dėl norminio teisės akto teisėtumo ištyrimo. Nurodė, jog byloje taikytinas Nutarimas Nr. 276 bei juo nustatyti nuosavybės teisių apribojimai galimai pažeidžia teisės aktų hierarchijos reikalavimas, nes tokiu būdu žemesnės galios teisės aktais reguliuojami tie visuomeniniai santykiai, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais. Pasak pareiškėjo, Nutarimas Nr. 276 prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 46 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

6. Atsakovas Neries regioninio parko direkcija pateikė atsiliepiamą į pareiškėjo skundą, kuriame prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

7. Atsakovas nurodė, kad Rašte pateikė objektyvius duomenis nurodydamas, kad Sklype yra inventorizuota Europos Sąjungos (toliau – ir ES) miško buveinė – Vakarų taiga ir todėl šiame Sklype negali būti suprojektuotas plynas kirtimas, o projektuojamos miško tvarkymo priemonės turi atitikti Nutarimą Nr. 276. Bendrųjų nuostatų 1 priedo 25.2 punkte nurodyta, kad 9010 *Vakarų taigos buveinėse negali būti šalinama buveinėse susidaranti negyva mediena, vykdomi miško kirtimai, išskyrus specialiuosius kirtimus, siekiant sukurti įvairiaamžį, būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną. Atsakovo Raštas yra paremtas objektyviais duomenimis, o nepritarimas planuojamai ūkinei veiklai – nuosekli galiojančio teisinio reguliavimo išvada.

8. Direkcija nesutiko su pareiškėjo argumentu, jog skundžiamas Raštas nėra motyvuotas ir neatitinka administraciniam aktui keliamų reikalavimų. Rašto turinys pakankamai konkrečiai atskleidžia visuomeninių santykių esmę ir turinį, leidžia identifikuoti jų teisių, pareigų bei teisėtų interesų pasikeitimą, šio pasikeitimo pagrindus ir apimtį, tinkamai įgyvendinti šiuo aktu suteiktas teises bei įstatymų nustatyta tvarka efektyviai realizuoti teisę į (galimai) pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybą, todėl nėra jokio pagrindo Raštą laikyti nepakankamai motyvuotu. Atsakovas taip pat pažymėjo, kad skundžiamas Raštas yra pakartotinis atsakymas, kuris leido pareiškėjui pakankamai išsamiai įsigilinti į papildomai paaiškinamų teisinių santykių esmę. Šią aplinkybę patvirtino ir paties pareiškėjo 2019 m. rugpjūčio 14 d. prašymo turinys, iš kurio matyti, kad pareiškėjas išreiškė nesutikimą su gauta pirmine išvada, bet ne nesuprato jos turinio.

9. Atsakovas nesutiko su pareiškėjo argumentu, jog Nutarime Nr. 276 nustatytos tam tikros specialiosios žemės naudojimo sąlygos neturėtų būti taikomos, nes jos nėra įregistruotos Nekilnojamojo turto registre. Sklypui, Nekilnojamojo turto registro duomenimis, taikomi apribojimai: Nacionaliniai ir regioniniai parkai; Miško naudojimo apribojimai. Pareiškėjas Sklypą įsigijo 2019 m. liepos 3 d. pirkimo–pardavimo sutartimi, todėl turėjo ir galėjo žinoti šiam Sklypui nustatytus apribojimus ir teisės aktus, reglamentuojančius šiuos apribojimus. Jokie nauji apribojimai po 2019 m. liepos 3 d. nėra atsiradę. Atsakovo tvirtinimu, visi apribojimai, kurie yra nustatyti teisės aktais, yra galiojantys ir atsakovas neturi pagrindo jais nesivadovauti. Be to, teismų praktikoje nuosekliai laikomasi pozicijos, jog apribojimų neįrašymas ar neteisingas įrašymas nuosavybės dokumentuose negali ir neturi būti traktuojamas kaip nustatytų apribojimų negaliojimas.

10. Direkcija pažymėjo, jog skunde pareiškėjas taip pat nepagrįstai nurodė, kad įregistruotos Europos Bendrijos svarbos buveinės neapima sklypo Nr. 16. Buveinių ribos yra nustatytos Įsakymu Nr. D1-334 patvirtinto sąrašo 306 priede. Pagal jį visame Sklype yra saugoma prioritetinga natūrali buveinė – Vakarų taiga. Pareiškėjas nepagrįstai rėmėsi vien tik regia.lt puslapio duomenimis, kuriame nėra galimybės matyti duomenų apie nustatytus buveinių tipus bei jų ribas, ir nesirėmė Sąrašo patvirtinimo 484 punktu bei prie šio norminio akto pridėdamu planu (306 priedas).

11. Atsakovas nesutiko su pareiškėjo teisės aiškinimu, jog Sklypui, kaip saugomai teritorijai, neturėtų būti taikomi aplinkosauginiai apribojimai vien dėl to, kad Įsakymas D1-334, kuriuo patvirtintas sąrašas, yra skirtas pateikti Europos Komisijai ir tai tik pirmoji buveinės įteisinimo stadija. Direkcijos tvirtinimu, Bendruosiuose nuostatuose nustatyti apsaugos reikalavimai ir apribojimai Sklypui įsigaliojo būtent Įsakymu Nr. D1-334, kuris įsigaliojo 2019 m. birželio 5 d., mišką įtraukus į vietovę „Neries kilpų apylinkės“. Direkcija pažymėjo, kad regioninių parkų specialiosios sąlygos yra įregistruotos Nekilnojamojo turto registre, tvarkymo planas ir jame nustatyti apribojimai kildinami iš specialiųjų sąlygų, nustatytų Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“: XXXIV skyriuje „Nacionaliniai ir regioniniai parkai“ nustatyta: „135 punktas. Nacionalinių ir regioninių parkų teritorijose nustatomi bendrieji veiklos apribojimai ir apribojimai pagal šių parkų funkcines (funkcinio prioriteto) zonas. Parkų planavimo schemų kraštovaizdžio (teritorijos) tvarkymo reglamentai juos papildo ir patikslina.“; „137 punktas. Miškai, esantys nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami, miškotvarkos projektai rengiami vadovaujantis <...> kitais teisės aktais ir teritorijų planavimo dokumentais“. Todėl apribojimai yra siejami tiek su reikalavimais, nustatytais minėtuose Vyriausybės nutarimuose, tiek ir specialiajame

teritorijos planavimo dokumente – Aplinkos ministro 2016 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. D1-545 patvirtintame Neries regioninio parko tvarkymo plane (toliau – ir Neries regioninio parko tvarkymo planas).

12. Atsakovas nurodė, jog Direkcija, rengdama Raštą, vadovavosi Neries regioninio parko tvarkymo planu, kurio aiškinamojo rašto pagrindinių teiginių 3 punkte nustatyta, kad Neries regioninio parko vietovėms, atitinkančioms gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, taikomas Bendraisiais nuostatais nustatytas veiklos reglamentavimas. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (toliau – ir STĮ) 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad veiklą saugomoje teritorijoje reglamentuoja šis įstatymas ir kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, saugomų teritorijų nuostatai, saugomų teritorijų planavimo dokumentai, saugomų teritorijų tipiniai apsaugos reglamentai, apsaugos sutartys. Tokiu būdu Neries regioninio parko tvarkymo plano ir jame nurodytų Bendrųjų nuostatų reikalavimų taikymas Sklype yra nustatytas Saugomų teritorijų įstatymu ir šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta nuoroda į šių dokumentų taikymą.

13. Atsakovas nesutiko su pareiškėjo pozicija, kad skundžiamu Raštu bei pareiškėjui taikomais teisės aktais yra neleistinai apribojama jo konstitucinė teisė į nuosavybę bei verslo laisvę. Taip pat laikė nepagrįsta pareiškėjo poziciją, kad Nutarimas Nr. 276 prieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 46 straipsnio 1 daliai.

II.

14. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. gegužės 4 d. sprendimu pareiškėjo UAB „_____“ skundą atmetė. Atsakovo Direkcijos prašymą atlyginti bylinėjimosi išlaidas tenkino. Priteisė atsakovui iš pareiškėjo 1 500 Eur su bylos nagrinėjimu Vilniaus apygardos administraciniame teisme susijusių išlaidų atlyginimą.

15. Teismas nustatė, kad pareiškėjui nuosavybės teise priklauso 2 ha miškų ūkio paskirties žemės sklypas, esantis Elektrėnų sav., Vievio sen., _____ k. (unikalus Nr. _____), kadastrinis Nr. _____). Iš Nekilnojamojo turto registro Centrinio duomenų banko išrašo matyti, kad skiltyje „Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos“ yra įregistruoti šie apribojimai: XXXIV Nacionaliniai ir regioniniai parkai, įregistravimo pagrindas: Apskritis viršinininko 2000 m. vasario 7 d. sprendimas Nr. 79-7584, įrašas galioja nuo 2000 m. kovo 11 d. ir XXVI Miško naudojimo apribojimai, įregistravimo pagrindas: Apskritis viršinininko 2000 m. vasario 7 d. sprendimas Nr. 79-7584, įrašas galioja nuo 2000 m. kovo 11 d. Miško sklypą pareiškėjas įsigijo 2019 m. liepos 3 d. pirkimo–pardavimo sutartimi Nr. JK-2966.

16. Direkcija 2019 m. liepos 18 d. rašte Nr. V3-216-(6.5.), atsakydama į Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Vilniaus teritorijos raštą „Dėl išvadų pateikimo“ valdai, esančiai _____ kaime, Vievio sen., Elektrėnų sav., nurodė, jog visi planuojamų kirtimų sklypai patenka į Neries regioninio parko teritoriją, Elniakampio kraštovaizdžio draustinį. Visuose sklypuose nustatyta Europos Bendrijos buveinė – Vakarų taiga. Vadovaudamasi Bendrųjų nuostatų 27.3 punktu, nustatančiu, kad Vakarų taigos buveinėse negali būti vykdomi miško kirtimai, nenumatyti miškotvarkos projektuose, kirtimams nepritarė.

17. Pareiškėjas 2019 m. rugpjūčio 14 d. pakartotinai kreipėsi į Direkciją su prašymu iš naujo įvertinti Sklypo ūkinių priemonių atitikimą teisės aktams ir parengti naują išvadą dėl miško kirtimo pagal pareiškėjo pateiktą miško kirtimo dokumentaciją. Pareiškėjas į bylą pateikė miško kirtimo dokumentaciją (Miško įvertinimo aktą, biržės brėžinį, biržės taksavimo lapus, Miško želdinimo ir žėlimo projektą, žemės sklypo Nr. 452 planą ir kitus priedus), kurios nederino atsakovas, t. y. nepritarė suprojektuotiems kirtimams. Iš Miško įvertinimo akto ir biržės brėžinio matyti, kad Sklype suprojektuotas plynas kirtimas (sklypas Nr. 16 – 1,8 ha, miškų grupė – 3, sklypas Nr. 16a – 0,2 ha, miškų grupė – 3), Miško įvertinimo akte pažymėta – Neries regioninis parkas, Elniakampio kraštovaizdžio draustinis, sklypo taksacinių duomenų pastabose pažymėta – Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės.

18. Direkcija 2019 m. rugsėjo 2 d. raštu Nr. V3-259-(6.5) nepritarė miško kirtimui pareiškėjui priklausančiame sklype Nr. 16, o sklype Nr. 16a suplanuotiems kirtimams neprieštaravo. Direkcija

Rašte nurodė, kad visi pareiškėjo planuojamų kirtimų miško sklypai patenka į Neries regioninio parko teritoriją, Elniakampio kraštovaizdžio draustinį. 16 sklypas patenka į Aplinkos ministro 2019 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-334 patvirtintą vietovę, atitinkančią buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus – 484. Neries kilpų apylinkės. Vietovės ribos ir joje saugomų Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių ribos pateiktos prie įsakymo pridedamame plane (306 priedas). Pagal šį planą visame 16 sklype registruota prioritetinga natūrali buveinė – „9010 Vakarų taiga“. Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimo Nr. 731 „Dėl Neries regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano patvirtinimo“ 2.3 punkte nustatyti Elniakampio (Velniakampio) kraštovaizdžio draustinio tikslai išsaugoti Europos Bendrijos svarbos 9010 Vakarų taigos miškų buveines su saugomų augalų rūšių augavietėmis. Neries regioninio parko tvarkymo plano 3 punkte nustatyta, kad Neries regioninio parko vietovėms, atitinkančioms gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, taikomas Bendraisiais nuostatais, patvirtintais Nutarimu Nr. 276, nustatytas veiklos reglamentavimas.

19. Atsakovas, nesutikdamas su pareiškėjo argumentais, kad pagal Bendrųjų nuostatų 9 punktą svarbiausia ir būtina apsaugos priemonė privačiame miške yra apsaugos sutarties su savininku sudarymas, Rašte pažymėjo, jog Bendrųjų nuostatų 9 punkte išvardintos šešios lygiavertės „Natura 2000“ tinklo buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos priemonės. Bendrųjų nuostatų 9.5 papunktyje nurodyti saugomų teritorijų planavimo dokumentai – Neries regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas ir Neries regioninio parko tvarkymo planas jau numato tikslą išsaugoti pareiškėjo miško valdoje esančią Europos Bendrijos svarbos natūralią prioritetingą buveinę „9010 Vakarų taiga“ ir nurodo, kad buveinė turi būti saugoma taikant Bendraisiais nuostatais nustatytą veiklos reglamentavimą. Bendrųjų nuostatų 9.2 punktas galima taikyti būtina apsaugos priemone nurodo miškotvarkos projekto sąlygų nustatymą. Jos turi būti tokios, kad užtikrintų saugomų Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų apsaugos reikalavimus. Europos Bendrijos svarbos miškų buveinių apsaugos ir tvarkymo reikalavimai pateikti Bendrųjų nuostatų 1 priedo „Bendrųjų buveinių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų aprašas“ IX skyriuje. Vadovaujantis Bendrųjų nuostatų 1 priedo 25.2 punktu, 9010 *Vakarų taigos buveinėse negali būti šalinama buveinėse susidaranti negyva mediena, vykdomi miško kirtimai, išskyrus specialiuosius kirtimus, siekiant sukurti įvairiaamžį, būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną. Remiantis Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (toliau – ir Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos) 128 punktu, miškai, esantys kraštovaizdžio draustiniuose, tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektus, suderintus su Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos departamentu. Remdamasi tuo, kad pareiškėjo Sklypai suplanuoti kirtimai neatitinka Rašte nurodytų reikalavimų, Direkcija jiems nepritarė. Atsakovas pasiūlė pareiškėjui apsvaistyti galimybę sudaryti šio miško sklypo apsaugos sutartį su Direkcija, kurią pasirašius pareiškėjas įgytų teisę į Lietuvos kaimo plėtros programos „Natura 2000“ išmokas miškų teritorijose. Direkcija Rašte taip pat pažymėjo, jog pareiškėjui priklausantis 16a miško sklypas nepatenka į vietovę, atitinkančią buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus – Neries kilpų apylinkės. Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ar kitų saugomų gamtinių vertybių jame neregistruota. Atsakovas 16a sklype suplanuotiems kirtimams neprieštaravo.

20. Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl Rašto, kuriuo atsisakyta derinti pareiškėjo Sklypo (sklypo Nr. 16) biržės atrėžimo dokumentus, teisėtumo ir pagrįstumo.

21. Teismas vadovavosi Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnyje 1 dalimi, 2 dalies 2 ir 4 punktais, 3 dalimi, Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406, nauja redakcija išdėstytų nuo 2014 m. spalio 11 d. (toliau – ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklės), 24¹ punktu, Miško kirtimo privačiose valdose, kurioms nėra sudarytas vidinės miškotvarkos projektas, tvarkos aprašo, patvirtinto Aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. D1-569, nauja redakcija išdėstyto nuo 2011 m. vasario 13 d. (toliau – ir Aprašas), 1, 2.9 punktais ir pažymėjo, kad byloje nėra ginčo, kad pareiškėjo Sklypas patenka į Neries regioninio parko teritoriją, Elniakampio (Velniakampio) kraštovaizdžio draustinio teritoriją.

22. Vadovaudamasis Neries regioninių parkų nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490 (toliau – ir Neries regioninio parko nuostatai) (ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2011 m. gruodžio 18 d. iki 2020 m. kovo 28 d.), 12 punktu, Neries regioninio parko direkcijos nuostatų, patvirtintų Valstybinių saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2002 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. 11 (Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymo Nr. V-214 redakcija) (toliau – ir Neries regioninio parko direkcijos nuostatai) 1, 10.2, 10.7, 10.22 punktais, teismas pažymėjo, kad pagal teisinį reglamentavimą Neries regioninio parko direkcija Raštą, kuriuo atsisakyta derinti pareiškėjo pateiktus Sklypo biržės atrėžimo dokumentus, pateikė veikdama savo kompetencijos ribose ir pagal jai suteiktus įgaliojimus.

23. Aplinkos ministras 2019 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-334 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“ pakeitimo“ inventorizavo vietovę, atitinkančią buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus – „484. Neries kilpų apylinkės“ ir patvirtino jos ribas. Vietovės ribos ir joje saugomų Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ribos pateiktos prie šio įsakymo pridedamame plane (306 priedas). Pagal Įsakymą Nr. D1-334 bei prie jo pridedamą planą teritorijoje „Neries kilpų apylinkės“ (teritorija, apimanti Elektrėnų, Trakų, Vilniaus raj., bendras plotas 5439,8 ha), į kurią patenka pareiškėjui priklausantis Sklypas (sklypas Nr. 16), inventorizuota Europos Bendrijos svarbos natūrali buveinė – „9010 Vakarų taiga“ (1 723,3 ha). Taigi kompetentinga institucija administraciniu aktu minėtą teritoriją pripažino reikšmingu objektu aplinkosauginiu požiūriu – t. y. įtvirtintas šios vietovės atitikimas gamtinių buveinių apsaugai svarbios teritorijos atrankos kriterijams ir ji įtraukta į sąrašą, skirtą pateikti Europos Komisijai.

24. Remdamasis Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 5, 8, 9, 15 dalimis, Bendrųjų nuostatų 10 punktu, 1 priedo IX skyriaus 25.2 punktu, teismas pažymėjo, kad nustatytos bylos aplinkybės patvirtina, jog Sklype yra inventorizuota Europos Bendrijos svarbos natūrali buveinė – „9010 Vakarų taiga“, todėl vadovaujantis aukščiau nurodytu teisiniu reglamentavimu, šioje valdoje pagal Bendrųjų nuostatų reikalavimus negali būti suprojektuotas plynas kirtimas.

25. Teismas vadovavosi Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalimi, 4 dalies 4 punktu, 15 dalimi ir pažymėjo, kad sistemiškai aiškinant nurodytų teisės normų nuostatas, Bendruosiuose nuostatuose įtvirtinti bendrieji Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir gyvūnų ar augalų rūšių apsaugos ir tvarkymo reikalavimai teritorijai taikomi nuo jos įrašymo į kompetentingos institucijos sprendimu tvirtinamą Sąrašą vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, skirtą pateikti Europos Komisijai tvirtinti. Teismo vertinimu, pareiga išsaugoti Europos Bendrijos svarbos natūralią buveinę (ar vietovę) yra siejama ne su procedūromis Europos Komisijoje, o su Saugomų teritorijų įstatyme nustatytu Vyriausybės įgaliotų institucijų sprendimu, pagal kurį atitinkamas gamtos objektas tampa valstybei svarbiu objektu ir atitinkamai konstitucine vertybe. Minėta, kad pareiškėjo Sklypas patenka į nacionaliniais teisės aktais saugomą teritoriją – Neries regioninį parką, Elniakampio (Velniakampio) draustinį.

26. Dėl nurodytų priežasčių pagal byloje nustatytas aplinkybes ir teisinę reglamentaciją teismas konstatavo, jog Sklype (sklype Nr. 16) esančiai buveinei „9010 Vakarų taiga“ Bendraisiais nuostatais nustatyta apsauga taikoma nuo Įsakymo Nr. D1-334 redakcijos įsigaliojimo, t. y. nuo 2019 m. birželio 5 d.

27. Teismas nesutiko su pareiškėjo skundo teiginiu, kad Sklypui Rašte nurodyti apribojimai negalėjo būti taikomi ir dėl to, kad jie nebuvo įrašyti į Nekilnojamojo turto registrą, kaip tai numato Žemės įstatymo 22 straipsnio 12 dalis. Teismas akcentavo, kad specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (jų baigtinis sąrašas) yra išvardytos ginčo metu galiojusiose Specialiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343. Minėta, kad pareiškėjo Sklypui yra nustatytos šios specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos: XXXIV Nacionaliniai ir regioniniai parkai ir XXVI Miško naudojimo apribojimai. Pareiškėjo Sklypas patenka į Neries regioninio parko teritoriją, Elniakampio (Velniakampio) kraštovaizdžio draustinį.

28. Vadovaudamasis Saugomų teritorijų įstatymo, kuris yra specialusis įstatymas Žemės įstatymo atžvilgiu, 5 straipsnio 1 dalimi, Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimo Nr. 731 „Dėl Neries regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano patvirtinimo“ 2.3 punktu, Aplinkos ministro 2016 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. D1-545 patvirtinto Neries regioninio parko tvarkymo plano aiškinamojo rašto pagrindinių teiginių 3 punktu, Bendrųjų nuostatų III dalies, reglamentuojančios būtinų apsaugos priemonių buveinių ir paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms nustatymą, 9 punktu, teismas konstatavo, kad Direkcija skundžiamame Rašte pagrįstai nurodė, jog teritorijų planavimo dokumentai – Neries regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas ir Neries regioninio parko tvarkymo planas – jau numato tikslą – išsaugoti teritorijoje, į kurią patenka pareiškėjo Sklypas, esančią Europos Bendrijos svarbos natūralią prioritetinę buveinę – „9010 Vakarų taiga“. Akivaizdu, jog tokį tikslą bus neįmanoma pasiekti, jei bus vykdomi plynieji miško kirtimai, kuriuos Bendrųjų nuostatų 25.2 punktą draudžia. Teismas sprendė, kad Direkcija pagrįstai, atsižvelgdama į pasekmes ir į tą poveikį, kurį tokia veikla galėtų sukelti toms saugomoms vertybėms, dėl kurių ginčo teritorija ir buvo įtraukta į sąrašą, atsisakė derinti pareiškėjo pateiktus Sklypo biržės atrėžimo dokumentus.

29. Teismas pažymėjo, jog Rašte, kurį Direkcija pateikė pareiškėjui, yra pakankamai išsamiai išdėstytos esminės faktinės aplinkybės: nurodyta konkreti Sklype esanti Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių apsaugai svarbi teritorija, dėl kurios Sklype negalimi plyni miško kirtimai, išsamiai nurodyti plynus miško kirtimus ribojantys teisės aktai. Pareiškėjui taip pat išsamiai išaiškinta: kad miškai, esantys kraštovaizdžio draustiniuose tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektus, suderintus su Aplinkos apsaugos departamentu; išaiškintas teisinis reglamentavimas ir priežastys, dėl kurių šiuo metu nėra galima projektuoti specialiųjų biologinės įvairovės palaikymo kirtimų, skirtų Europos Bendrijos svarbos buveinių atkūrimui arba joms būdingos miško struktūros palaikymui; pasiūlyta apsvaistyti galimybę sudaryti su Direkcija Miško sklypo apsaugos sutartį, pagal kurią pareiškėjas įgytų teisę į Lietuvos kaimo plėtros „Natura 2000“ išmokas miškų teritorijose.

30. Teismas Rašto argumentus pripažino pakankamais ir neribojančiais pareiškėjo teisės pasirenkant galimas teisinės gynybos priemones, ką pareiškėjas tinkamai ir padarė, teisės aktų nustatytu terminu ir tvarka kreipdamasi teisminės gynybos. Teismas pažymėjo, kad ginčijamo akto turinys taip pat neribojo nei proceso šalių, nei teismo galimybių vertinti faktines aplinkybes, tirti įrodymus bei kvalifikuoti ginčo santykius. Teismas atkreipė dėmesį ir į tai, kad pareiškėjo skundžiamas Raštas yra pakartotinis atsakymas, nes iš pareiškėjo 2019 m. rugpjūčio 14 d. prašymo, pateikto Direkcijai, turinio matyti, kad pareiškėjas išreiškė motyvuotą nesutikimą su gauta pirmine Direkcijos išvada, be ne nesuprato jos turinio. Todėl teismas sprendė, kad nėra pagrindo naikinti skundžiamą Raštą vadovaujantis VAI 8 straipsnio 1 dalimi.

31. Apibendrinęs nustatytas aplinkybes, išdėstytus argumentus ir išvadas, teismas sprendė, jog Raštas yra teisėtas ir pagrįstas, jo naikinti nėra pagrindo. Nenustačius pagrindo naikinti Raštą, netenkintas ir išvestinis skundo reikalavimas įpareigoti atsakovą atlikti veiksmus.

32. Vertindamas pareiškėjo prašymą kreiptis į Konstitucinį Teismą, teismas pažymėjo, kad byloje nurodytas teisinis reglamentavimas suponuoja išvadą, jog būtinybė buveinių apsaugai svarbioms teritorijoms nustatyti būtiną apsaugos priemones tam, kad būtų išvengta natūralių buveinių ir rūšių blogėjimo, yra įtvirtinta įstatymu, o būtent – Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 8, 9 dalimis, o šio straipsnio 15 dalimi įstatymu nustatytų apsaugos reikalavimų įgyvendinimo tvarką pavesta nustatyti Vyriausybei, patvirtinant Bendruosius nuostatus. Taigi Vyriausybė 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 Bendruosius nuostatus patvirtino, esant įstatymų leidėjo pavedimui. Teismas nenustatė, kad Bendrieji nuostatai galėtų prieštarauti įstatymams, keisti įstatymo normų turinio, ar juose yra tokių teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, todėl konstatavo, kad nėra pagrindo kreiptis į Konstitucinį Teismą, nes nekyla abejonių dėl šioje administracinėje byloje ginčo teisinius santykius reglamentuojančių teisės aktų atitikties Konstitucijai.

33. Pareiškėjo skundą atmetus, prašymas dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo taip pat atmestas.

34. Teismas pažymėjo, kad sprendimas nagrinėjamoje byloje priimtas atsakovą naudai, todėl jis įgijo teisę į atstovavimo išlaidų atlyginimą. Atsakovą nagrinėjamojoje byloje atstovavo advokatas

Saulius Dambrauskas pagal 2019 spalio 30 d. atstovavimo sutartį. Atsakovo atstovo pateikta apskaitos kortelė–teisinių paslaugų ataskaita patvirtino, kad atsakovas už advokato teikiamą teisinę pagalbą sumokėjo 1 500 Eur. Atsakovo prašoma už atsiliepimo surašymą priteisti suma neviršijojanti nustatyto maksimalaus dydžio, teismas vertino ją kaip adekvačią išnagrinėtos bylos apimčiai ir sudėtingumui, todėl visa suma priteista iš pareiškėjo.

III.

35. Pareiškėjas UAB „...“ (toliau – ir apeliantas) pateikė apeliacinį skundą, kuriame prašo panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjo skundą tenkinti. Taip pat prašoma priteisti patirtas bylinėjimosi išlaidas. Apeliaciniame skunde pareiškėjas remiasi tokiais pagrindiniais argumentais:

35.1. Buveinės yra įteisinamos specialia tvarka – įrašant jas į Buveinių apsaugai svarbių teritorijų sąrašą, patvirtintą Aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 – tai šiuo atveju nebuvo padaryta. Pirmosios instancijos teismas pacitavo Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 5 dalį, 24¹ straipsnio 9 dalį, šio straipsnio 13 ir 15 dalis, Bendrųjų nuostatų 10 punktą, 1 priedo IX skyriaus 25.2 punktą ir nurodė, kad šios nuostatos riboja miško kirtimus. Tačiau teismo pacituotose teisės normose yra kalbama apie buveinių apsaugai svarbias teritorijas, kurios įteisinamos įrašant jas į Buveinių apsaugai svarbių teritorijų sąrašą, patvirtintą Aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 (tai šiuo atveju nebuvo padaryta). Nepaisant to, pirmosios instancijos teismas minėtas teisės normas nepagrįstai taikė ir Aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210 patvirtintoms vietovėms Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalies pagrindu. Pareiškėjas atkreipia dėmesį, kad Rašte Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalis apskritai nėra minima, taigi pats atsakovas teismo nurodyta Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalimi savo sprendimo negrindė, o tai svarbu, nes be pastarosios teisės normos Raštas pripažintinas neturinčiu būtino teisinio pagrindo. Teismas nepagrįstai už atsakovą pagrindė Raštą Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalimi.

35.2. Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 9, 10 ir 11 dalyse, į kurias yra pateikta nuoroda Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalyje, yra perkeltos Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys. Tuo tarpu Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys, kaip matyti iš Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 5 dalies, yra pradedamos taikyti teritoriją įtraukus į Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje minimą sąrašą. Akivaizdu, kad Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys (ir jas perkeliančios Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 9, 10 ir 11 dalys) turi būti taikomos tada, kai Europos Komisija teritoriją įrašo į atitinkamą sąrašą, o ne tada, kai vietovę Vyriausybės įgaliota institucija įrašo į vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą. Taigi Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalyje yra netinkamai perkelta Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 5 dalis, todėl Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalis negali būti taikoma. Valstybė narė gali imtis priemonių apsaugoti atitinkamas teritorijas, kai pasiūlo jas identifikuoti kaip Bendrijos svarbos teritorijas, tačiau teisinėje valstybėje tokios priemonės turi būti teisėtos – tokiomis priemonėmis negali tapti netinkamai perkelta Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 5 dalis. Šio atveju apeliantas nesiekia Direktyvos 92/43/EEB nuostatų tiesioginio veikimo ir tiesioginiu šios direktyvos veikimu šio ginčo santykiuose nesiremia, tuo tarpu tiesioginiu direktyvų veikimu ginčo santykiuose gali remtis tik subjektas, esantis vertikaliame santykiyje prieš valstybę. Nacionalinis teismas, neperžengdamas savo kompetencijos ribų, įpareigotas taikyti Europos Sąjungos teisės nuostatas, privalo užtikrinti visišką šių nuostatų veikimą, jei būtina, savo iniciatyva atsisakydamas taikyti bet kokią, net vėlesnę, joms prieštaraujančią nacionalinės teisės nuostatą.

35.3. Pirmosios instancijos teismas neteisingai taikė Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalį. Nustatyta, kad 13 dalis numato, jog šio straipsnio 9, 10 ir 11 dalyse nustatyti apsaugos reikalavimai vietovėms pradedami taikyti, kai jas Vyriausybės įgaliota institucija įrašo į vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą. Tačiau nei vienoje iš išvardintų straipsnio dalių nėra įtvirtinto apribojimo, kuris buvo pritaikytas apelianto

nuosavybei. Nėra jokių konkrečių apribojimų ar draudimų. Vyriausybė 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 paskirstė įgaliojimus atitinkamoms institucijoms.

35.4. Įsakymu Nr. D1-334 bei prie jo pridedamu planu (306 priedas) patvirtintos preliminarios ribos, kurios nustatomos pagal pridedamą planą. Planas buvo rengiamas Aplinkos ministerijos užsakymu su tikslu jį pateikti Europos Komisijai. Rengimo metu nebuvo teisės aktų, kurie būtų numatę, kad tokio plano su preliminariomis ribomis patvirtinimas (neinformuojant savininkų) galės iš esmės apriboti nuosavybės teisę. Darydamas minėtą išvadą, kad apelianto žemės sklype plynas kirtimas yra negalimas, pirmosios instancijos teismas neatkreipė dėmesio į tai, kad šiuo atveju teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai buvo pažeisti. Įsigyjant sklypą, apeliantui buvo žinomos Žemės įstatymo 22 straipsnio 12 dalies nuostatos, taip pat jis susipažino su Nekilnojamojo turto registro išrašu, kuriame buvo nustatyti du apribojimai, pagal kuriuos apribojimų vykdyti plynus kirtimus nebuvo. Valstybė, norėdama teisėtai apriboti nuosavybės teisę, turėjo viešai apsvarstyti rengiamus planus, supažindinti su jais žemės savininkus bei tinkamai apribojimus įregistruoti Nekilnojamojo turto registre ir, žinoma, pačius apribojimus nustatyti įstatymu.

35.5. Nagrinėjamu atveju Lietuvos Respublika, ribodama teisę netrukdomai naudotis nuosavybe, privalėjo nepažeisti Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) Pirmojo protokolo 1 straipsnio reikalavimų. Tuo tarpu nagrinėjamu atveju nesilaikyta teisėtumo reikalavimo. Net jei hipotetiškai laikyti, kad šiuo atveju teisėtumo reikalavimo buvo laikytasi, vis vien būtų pagrindas konstatuoti, kad šiuo atveju buvo nesilaikyta proporcingumo reikalavimo.

35.6. Pirmosios instancijos teismo išvada, kad Raštas atitinka VAI 8 straipsnio reikalavimus, nepagrįsta, nes atsakovo sprendimas nėra pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės normomis, jame nenurodyti Direkcijos įgaliojimai priimti tokį sprendimą, nenurodoma, koku teisės aktu buvo įsteigtas Neries regioninis parkas, kaip nustatytos jo ribos. Rašte remtasi Bendrųjų nuostatų 25.2 punktu, tačiau Bendrieji nuostatai nereglamentuoja Aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210 siūlomų Europos Komisijai patvirtinti vietovių klausimų. Rašte nebuvo nurodyta Saugomų teritorijų įstatymo 241 straipsnio 13 dalis, kuria rėmėsi teismas.

35.7. Teismas sprendime klaidingai nurodė, kad „byloje nėra ginčo, kad pareiškėjo Miško sklypas patenka į Neries regioninio parko teritoriją, Elniakampio (Velniakampio) kraštovaizdžio draustinio teritoriją.“. Ginčo nėra, kad apelianto sklypas patenka į Neries regioninio parko teritoriją. Toks apribojimas įrašytas į Nekilnojamojo turto registre (išrašė tai nurodyta). Tačiau, kraštovaizdžio draustinio režimas registre neįrašytas, nors toks atskiras skyrius yra Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose. Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 15 dalis Vyriausybei paveda ne nustatyti reikalavimus ar apribojimus, o nustatyti reikalavimų įgyvendinimo tvarką.

35.8. Pirmosios instancijos teismas neteisingai pasisakė dėl Žemės įstatymo 22 straipsnio 12 dalies taikymo. Nors teismas pateikė nuorodą į kitas administracines bylas, tačiau neatliko jokio tose bylose nagrinėtų faktinių aplinkybių ir šios konkrečios bylos faktinių aplinkybių palyginimo. Pirmosios instancijos teismo minimose bylose buvo vertinama visai kitokia, nei šiuo atveju, situacija. Nė vienoje iš pirmosios instancijos teismo nurodytų bylų nepasisakyta būtent dėl Žemės įstatymo 22 straipsnio 12 dalies taikymo. Įstatymų leidėjas vienareikšmiai susiejo specialiuųjų žemės naudojimo sąlygų taikymą konkrečiam žemės sklypui su jų įrašymu į Nekilnojamojo turto registrą, todėl tokio reguliavimo turi būti paisoma.

35.9. Apeliantas prašo kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Nutarimas Nr. 276 neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 46 straipsnio 1 daliai ir konstituciniam teisinės valstybės principui. Prašymas grindžiamas tuo, kad pagal Konstituciją esminės ūkinės veiklos sąlygos, draudimai ir apribojimai, kuriais daromas esminis poveikis ūkinei veiklai, turi būti įtvirtinti ne žemesnės galios teisės akte nei įstatymas, o Lietuvos Respublikos Seimas Vyriausybei ar kitoms institucijoms negali pavesti reguliuoti tų teisinių santykių, kurie pagal Konstituciją turi būti reguliuojami įstatymais, Vyriausybė negali tokių įgaliojimų perimti; tuo pažeistas teisės aktų hierarchijos reikalavimas. Pirmosios instancijos teismas nepasisakė dėl minėtų iš Konstitucijos

išplaukiančių reikalavimų – kad pagal Konstituciją tik įstatymu galima nustatyti esmines ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir apribojimus, kuriais daromas esminis poveikis ūkinei veiklai.

35.10. Teismas be pagrindo priteisė bylinėjimosi išlaidas. Apelianto įsitikinimu, šiuo atveju atsakovui nebuvo būtina pasitelkti advokatą. Direkcijos vadovo pareigybės aprašyme (6.15 punktas) nurodyta, kad šias pareigas einančiam valstybės tarnautojui pavedama funkcija – atstovauti Direkciją teismuose. Be to, atsakovas šiuo atveju galėjo pasitelkti Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos teisininkus, o advokato samdymas akivaizdžiai nebuvo būtinas. Atsakovui už atsiliepimo surašymą priteista suma per didelė, neatitinkanti advokato darbo ir laiko sąnaudų. Jei vis tik Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas manytų, kad iš apelianto turėtų būti priteistos bylinėjimosi išlaidos, tokiu atveju apeliantas prašo šias išlaidas sumažinti iki simbolinio dydžio.

36. Atsakovas Direkcija pateiktame atsiliepime į apeliacinį skundą prašo apeliacinį skundą atmesti, o pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Taip pat prašoma priteisti patirtas bylinėjimosi išlaidas.

37. Direkcija nurodo, kad Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalis nėra savarankiškas veiklos ribojimo pagrindas. Tai nukreipiančioji teisės norma, kurioje nustatyti ne veiklos ribojimo pagrindai, o apribojimų taikymo pradžia ir apimtis. Todėl teismas pagrįstai aiškindamas apsaugos reikalavimų taikymo pagrįstumą rėmėsi šia teisės norma atmesdamas ieškinio reikalavimus, ir toks teisės aiškinimas nėra pripažintinas Rašto trūkumu. Pareiškėjo pozicija dėl Direktyvos 92/43/EEB nuostatų prieštaravimo nacionalinės teisės normoms bei įtakos jų galiai yra visiškai nepagrįsta. Įgyvendindamos direktyvas nacionalinėje teisėje, valstybės narės turi tam tikrą laisvę. Nagrinėjamu atveju yra aktualios tiesiogiai taikomos nacionalinės teisės normos, kurių neatitikimas ES norminiam reguliavimui nėra nustatytas jokia kompetentingos institucijos sprendimu. Apeliantas nepagrįstai bando aiškinti Direktyvos 92/43/EEB teisės normas, kaip galinčias riboti valstybės narės aplinkosauginę politiką bei aplinkosauginius standartus teisėkūroje. Šios direktyvos teisės normos pagal jos tikslus nustato minimalius privalomus aplinkosauginius standartus, todėl jos negali būti aiškinamos kaip ribojančios valstybių narių teisę šiuos standartus individualizuoti, nepažeidžiant direktyvos tikslų.

38. Direkcija pažymi, kad Aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210 vadovaujantis jame nurodytomis teisės normomis, yra patvirtintas Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašas, skirtas pateikti Europos Komisijai, o Aplinkos ministro 2019 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-334 šis sąrašas yra atitinkamai pakeistas. Prie oficialaus norminio teisės akto teksto teisės aktų registre yra pridėtas planas. Apeliantas neginčija aplinkybės, kad pareiškėjui priklausantis Sklypas (sklypas Nr. 16) į šią teritoriją patenka, ir tai patvirtinančių įrodymų byloje nepateikia. Be to, minėto norminio akto priėmimas (įskaitant pridėtamų planų parengimą) nepatenka į teritorijų planavimo reguliavimo sritį, todėl motyvai dėl nustatytų teritorijų planavimo procedūrų taikymo yra nepagrįsti. Apeliantas, išigydamas miško valdą, žinojo, kad jo valda patenka į saugomą teritoriją, ir šiai teritorijai yra taikomi aplinkosauginiai ribojimai, aplinkosauginiai ūkinio reguliavimo kriterijai bei aplinkosaugos prioritetai. Apeliantas, būdamas miško savininkas, turi teisę užsiimti miškų ūkio veikla, tačiau ši ūkinė veikla yra reguliuojama atsižvelgiant į aplinkosauginius reikalavimus ir vykdoma pagal parengtą bei patvirtintą vidinės miškotvarkos projektą. Todėl negalima sutikti su apelianto motyvais, kad nagrinėjamu atveju buvo pažeisti teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai.

39. Direkcijos vertinimu, nagrinėjamu atveju ji veikė savo kompetencijos ribose ir pagal galiojančius teisės aktus. Todėl atitinkamas jos veikimas užtikrina teisėtumo principo laikymąsi. Skundžiamu Raštu nėra nustatytas koks nors absoliutus ūkinės veiklos draudimas. Juo yra atsisakyta suderinti tokį vidinės miškotvarkos projektą, kuriame nėra nustatytos būtinos aplinkosauginės sąlygos, atsižvelgiant į aktualioje teritorijoje nustatytas saugomas vertybes. Tuo tarpu apelianto motyvas dėl proporcingumo principo nesilaikymo yra abstraktaus pobūdžio. Apelianto nurodomi Rašto išsamumo trūkumai nėra susiję su netinkamu jo turiniu, motyvacijos išsamumu ar tokiais turinio trūkumais, kurie būtų sutrukę suprasti tiesioginę jo prasmę, būtų suklaidinę dėl pasirenkamo teisų gynimo būdo, terminų ar procedūrų. Kaip matyti iš Rašto turinio, jame teikiama išvada yra

paremta objektyviais duomenimis, o nepritartis planuojamai ūkinei veiklai – nuosekli galiojančio teisinio reguliavimo išvada.

40. Direkcija akcentuoja, kad regioninių parkų specialiosios sąlygos yra įregistruotos Nekilnojamojo turto registre, o tvarkymo plane nustatyti apribojimai kildinami iš specialiųjų sąlygų, nustatytų Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ XXXIV skyriuje „Nacionaliniai ir regioniniai parkai“. Direkcija, rengdama Raštą, vadovavosi Neries regioninio parko tvarkymo planu, patvirtintu Aplinkos ministro 2016 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. D1-545. Nepateisinamas toks aiškinimas, kad nustatyta aplinkosauginiu požiūriu svarbi teritorija biurokratinių–administracinių procedūrų laikotarpiu negalėtų būti teisiškai apsaugota nuo neigiamą reikšmingą poveikį darančios ūkinės veiklos, dėl kurios galėtų būti iš esmės sunaikintos tos vertybės, kurių apsaugai šios teritorijos ir buvo įsteigtos. Pareiga institucijoms išsaugoti buveinę (ar vietovę) yra siejama ne su procedūromis Europos Komisijoje, o su Saugomų teritorijų įstatyme nustatytų Vyriausybės įgaliotų institucijų sprendimu, kuriuo remiantis atitinkamas objektas tampa valstybei svarbiu objektu bei konstitucine vertybe.

41. Atsakovas pažymi, kad apeliando nurodyti apribojimai miško valdai pagal Bendrųjų nuostatų 1 priedo 25.2 punktą nėra numatyti, kaip galimas apribojimas pagal teisinį reglamentavimą (Vyriausybės nutarimą Nr. 343), todėl jie net ir negalėjo būti įrašyti į Nekilnojamojo turto registrą. Konkretizuotų apribojimų neįrašymas nuosavybės dokumentuose negali ir nėra traktuojamas kaip nustatytų apribojimų negaliojimas. Direkcija mano, jog nėra pagrindo kreiptis į Konstitucinę Teismą, nes pareiškėjas nepagrįstai susiaurina byloje taikytinų teisės aktų visumą ir neatsižvelgia į sisteminių teisės aiškinimą bei taikytinų teisės aktų hierarchinę struktūrą. Apeliando nurodytos teisės normos nustato aplinkosauginius reikalavimus, kurie numatyti vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 15 dalimi ir įgyvendinant 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos 4 straipsnio 1 ir 2 dalių, Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 4 dalies ir 6 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas, todėl atskirai apeliando nurodytos teisės normos nėra laikytinos nuosavybės teisių ribojimą nustatančiomis normomis, kurių konstitucingumas keltų abejones.

42. Atsakovas pabrėžia, kad Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas (toliau – ir ABTĮ) neriboja viešojo administravimo subjekto, esančio bylos šalimi, galimybės būti atstovaujama advokato. Atsakovas neturi nei vieno darbuotojo, kuris turėtų aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Byla sudėtinga teisės aiškinimo ir taikymo aspektais, kadangi byloje keliami teisiniai klausimai yra gana originalūs ir nauji, o pasiruošimas bylai reikalavo specialių žinių, patyrimo, nacionalinės bei Europos Sąjungos teisės žinojimo. Todėl, atsižvelgiant į bylos specifiką, nėra pagrindo pripažinti, kad atsakovas, be kvalifikuotos specialios teisinės advokato pagalbos, buvo pajėgus tinkamai save atstovauti procese.

43. Trečiasis suinteresuotas asmuo Valstybinė miškų tarnyba pateiktame atsiliepime į pareiškėjo apeliacinį skundą prašo apeliacinį skundą atmesti, o pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą.

44. Valstybinė miškų tarnyba pažymi, kad jokia Europos Sąjungos direktyva, o tuo labiau Direktyva 92/43/EEB, nedraudžia (nepanaikina teisės) Europos Sąjungos valstybėms narėms savo nacionaliniais teisės aktais reguliuoti aplinkos apsaugą, nustatyti valstybės saugomas teritorijas, jas steigti, keisti jų ribas bei statusą, nustatyti jų apsaugos, tvarkymo ir kontrolės teisinius pagrindus, reglamentuoti veiklą jose. Europos Sąjungos direktyvos tik sukuria papildomas pareigas Europos Sąjungos valstybėms narėms perkelti jas į savo nacionalinius teisės aktus ir užtikrinti direktyvose nustatytų tikslų pasiekimą. Direktyvos 92/43/EEB 5 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad konsultacijų metu ir laukiant Tarybos sprendimo, nagrinėjama teritorijai galioja 6 straipsnio 2 dalis, o tai reiškia, kad net ir neperkėlus direktyvos į nacionalinius teisės aktus bet kuris asmuo galėtų, bet kurios valstybės narės reikalauti, kad būtų laikomasi Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų dar neįtraukus saugomos teritorijos į Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje minimą sąrašą, t. y. Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą.

45. Sistemiskai aiškinant Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalies ir 15 dalies nuostatas, darytina išvada, kad Nutarimu Nr. 276 įtvirtinti bendrieji Europos Bendrijos svarbos

natūralių buveinių ir gyvūnų ar augalų rūšių apsaugos ir tvarkymo reikalavimai teritorijai taikomi nuo jos įrašymo į Aplinkos ministro įsakymu tvirtinamą sąrašą. Apeliantui priklausančiame Sklype esančiai buveinei „9010 Vakarų taiga“ Vyriausybės patvirtintais Bendraisiais nuostatais nustatyta apsauga taikoma nuo Įsakymo Nr. D1-334 įsigaliojimo, t. y. nuo 2019 m. birželio 5 d. Atsakovas, pateikdamas neigiamą išvadą suprojektuotiems kirtimams Sklype, pagrindė ją: objektyviais faktiniais duomenimis, kad Sklypas patenka į vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą (Įsakymas Nr. D1-334); teisės aktų normomis, nurodydamas teisės aktų normas, kuriose numatytas ūkinės veiklos ribojimas gamtinių buveinių apsaugai svarbiose teritorijose.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

46. Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Neries regioninio parko direkcijos 2019 m. rugsėjo 2 d. rašto Nr. V3-259-(6.5.) dalies, kuria nepritarta suprojektuotiems kirtimams 16 sklype pareiškėjui priklausančioje miško valdoje, kurios kadastrinis Nr. _____, teisėtumo ir pagrįstumo ir pareiškėjo reikalavimo įpareigoti Direkciją ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos iš naujo išnagrinėti pareiškėjo prašymą dėl pateikto Miško įvertinimo akto, parengto miško valdai, suderinimo pagrįstumo.

47. Pareiškėjas apeliaciniu skundu skundžia pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo pareiškėjo skundas atmestas kaip nepagrįstas.

48. Apeliacinės instancijos teismas, pareiškėjo apeliacinio skundo ribose patikrinęs skundžiamo pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą, pagrindų jį naikinti ar keisti nenustatė (ABTĮ 140 str. 1 ir 2 d.): bylos duomenimis, pareiškėjui nuosavybės teise priklauso 2019 m. liepos 3 d. pirkimo–pardavimo sutartimi įsigytas 2 ha miškų ūkio paskirties žemės sklypas, esantis Elektrėnų sav., Vievio sen., _____ k. (unikalus Nr. _____, kadastrinis Nr. _____), patenkantis į Neries regioninio parko teritoriją ir šiame parke esantį Elniakampio kraštovaizdžio draustinį. Nekilnojamojo turto registre šiam sklypui yra įregistruoti apribojimai – XXXIV. Nacionaliniai ir regioniniai parkai ir XXVI. Miško naudojimo apribojimai, įregistravimo pagrindas – 2000 m. vasario 7 d. Apskritis viršinininko sprendimas Nr. 79-7584, įrašas galioja nuo 2000 m. kovo 11 d. Pažymėtina, kad apeliacinio skundo argumentai dėl skundžiamo teismo sprendimo išvados, jog „<...> byloje nėra ginčo, kad pareiškėjo Miško sklypas patenka į Neries regioninio parko teritoriją, Elniakampio (Velniakampio) kraštovaizdžio draustinio teritoriją. <...>“ klaidingumo yra deklaratyvūs, kadangi pareiškėjas pats savo rengtoje miško kirtimo dokumentacijoje nurodo, kad ginčui reikšminga dalis šio sklypo (sklypas Nr. 16 – 1,8 ha) patenka į Neries regioniniame parke esančio Elniakampio kraštovaizdžio draustinio teritoriją.

49. Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnis, reglamentuojantis „Natura 2000“ tinklo sudarymą ir „Natura 2000“ tinklo teritorijų apsaugą, be kita ko, nustato: buveinių apsaugai svarbios teritorijos nustatomos vietovėse, kuriose yra Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipai ir Europos bendrijos svarbos rūšių buveinės. Teritorijos atrenkamos 24¹ straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka atsižvelgiant į tai, kokią Lietuvos Respublikos teritorijos dalį užima Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipai ir rūšių, kurioms išsaugoti reikia nustatyti buveinių apsaugai svarbias teritorijas, buveinės (STĮ 24¹ str. 1 d.); vietovių, kuriose nustatomos paukščių apsaugai svarbios arba buveinių apsaugai svarbios teritorijos, atrankos kriterijus tvirtina Vyriausybės įgaliota institucija. Tvirtinant buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, nustatoma, kurie Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipai, augalų ir gyvūnų rūšys yra prioritetiniai natūralių buveinių tipai, prioritetinės augalų ir gyvūnų rūšys (STĮ 24¹ str. 3 d.); vientisam buveinių apsaugai svarbių teritorijų ekologiniam tinklui sukurti Vyriausybės įgaliota institucija: 1) organizuoja mokslinius tyrimus, kad vadovaujantis buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijais būtų atrinktos juos atitinkančios

vietovės, ir patvirtina jų sąrašą, nurodydama, kokie Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipai, augalų ir gyvūnų rūšys aptinkami tose vietovėse. Dideliuose arealuose paplitusių gyvūnų rūšių atveju tokios vietovės atitinka šių rūšių natūralaus arealo vietas, kuriose yra jų gyvenimui ir veisimuisi svarbūs fiziniai ar biologiniai veiksniai. Dideliuose arealuose paplitusių vandens gyvūnų rūšių atveju tokios vietovės siūlomos tik ten, kur yra aiškiai išskiriamas plotas, kuriame yra jų gyvenimui ir veisimuisi būtinų fizinių ir biologinių veiksnių; 2) vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą pateikia svarstyti Europos Komisijai, kad būtų sudarytas ir patvirtintas atitinkamo biogeografinio regiono Europos bendrijos svarbos teritorijų sąrašas. Apie kiekvieną teritoriją Europos Komisijai pateikiama informacija (teritorijos žemėlapis, jos pavadinimas, padėtis, plotas ir duomenys, gauti taikant buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus) pagal Europos Komisijos nustatytą formą. Kartu su sąrašu pateikiami skaičiavimai, koks turi būti Europos bendrijos finansavimas, kad Lietuvos Respublika galėtų nustatyti ir įgyvendinti būtinas apsaugos priemones teritorijose, kuriose yra aptinkami prioritetiniai natūralių buveinių tipai ir (arba) prioritetinės augalų ir gyvūnų rūšys; 3) prireikus siūlo Europos Komisijai keisti pateiktą vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą, atsižvelgiant į Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių ar augalų ir gyvūnų rūšių mokslinių tyrimų ir jų apsaugos būklės stebėsenos rezultatus, taip pat siūlo panaikinti buveinių apsaugai svarbią teritoriją, jeigu atliekant stebėseną nustatyti natūralūs pokyčiai teikia tam pagrindo; 4) konsultuojasi su Europos Komisija, kad būtų galima palyginti Europos Komisijos ir Lietuvos Respublikos naudojamus mokslinių tyrimų duomenis tais atvejais, kai Europos Komisija nustato, kad vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąraše nenurodyta vietovė, kurioje aptinkamas prioritetinis natūralių buveinių tipas ar prioritetinė augalų ar gyvūnų rūšis, pagal Europos Komisijos turimą mokslinę informaciją svarbi to prioritetinio natūralių buveinių tipo palaikymui arba prioritetinės augalų ar gyvūnų rūšies išlikimui; 5) organizuoja, kad kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 6 metus po to, kai pasiūlytą vietovę Europos Komisija patvirtina Europos bendrijos svarbos teritorija, joje būtų nustatyta buveinių apsaugai svarbi teritorija pagal šio straipsnio 5 dalies reikalavimus (STĮ 24¹ str. 4 d.); buveinių ir paukščių apsaugai svarbias teritorijas nustato Vyriausybės įgaliota institucija pagal Vyriausybės nustatytą tvarką. Tokios teritorijos nustatomos patvirtinant jų sąrašą, ribas ir nurodant apsaugos prioritetus, atsižvelgiant į teritorijos svarbą palaikant ar atkuriant Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų arba Europos bendrijos svarbos rūšių palankią apsaugos būklę ir užtikrinant „Natura 2000“ tinklo vientisumą, taip pat atsižvelgiant į toms vietovėms gresiantį degradavimą ar sunaikinimą. Sprendimas dėl buveinių ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos nustatymo Europos bendrijos svarbos teritorijoje arba vietovėje, atitinkančioje paukščių apsaugai svarbios teritorijos atrankos kriterijus, gali būti priimtas, jeigu yra bent viena iš šių sąlygų: 1) vietovė yra Lietuvos Respublikos saugomoje teritorijoje; 2) vietovė arba jos dalis nepatenka į Lietuvos Respublikos saugomą teritoriją, tačiau Vyriausybės įgaliota institucija, išanalizavusi vietovėje veiklą reglamentuojančius dokumentus, nustatė, kad reikiamą apsaugą garantuoja vietovei taikomos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatos, teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai, su žemės savininkais ar valdytojais sudarytos apsaugos sutartys (STĮ 24¹ str. 5 d.); Vyriausybės įgalios institucijos imasi priemonių, kad buveinių apsaugai svarbiose teritorijose būtų išvengta natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo ir rūšių, kurių apsaugai buvo nustatytos buveinių apsaugai svarbios teritorijos, trikdymo, jei toks trikdymas galėtų būti reikšmingas, norint palaikyti ar atkurti palankią Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių, augalų ir gyvūnų rūšių apsaugos būklę (STĮ 24¹ str. 9 d.); 24¹ straipsnio 9, 10 ir 11 dalyse nustatyti apsaugos reikalavimai vietovėms pradedami taikyti, kai jas Vyriausybės įgaliota institucija įrašo į vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą. 24¹ straipsnio 4 dalies 4 punkte nurodytu atveju, kai Vyriausybės įgaliota institucija konsultuojasi su Europos Komisija, kol bus priimtas sprendimas dėl vietovės priskyrimo Europos bendrijos svarbos teritorijoms, teritorijai taikomi 24¹ straipsnio 9 dalyje numatyti apsaugos reikalavimai (STĮ 24¹ str. 13 d.); 24¹ straipsnio 5 dalyje nurodytų sprendimų priėmimo ir 8 ir 9 dalyse nustatytų apsaugos reikalavimų įgyvendinimo tvarką nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (STĮ 24¹ str. 15 d.).

50. Aplinkos ministras 2019 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-334 pakeitęs Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą, skirtą pateikti Europos Komisijai, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210 „Dėl Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“, be kita ko, papildė jį 484 punktu, kuriame, kiek reikšminga nagrinėjamam ginčui, nustatyta: vietovė pavadinimas – Neries kilpų apylinkės; plotas – 5 594,4 ha; savivaldybės pavadinimas – Elektrėnų, Trakų, Vilniaus r.; pastabos dėl vietovių atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, ribų – preliminarios ribos nustatomos pagal pridedamą planą (306 priedas); vertybė – 9010 Vakarų taiga; preliminarus buveinės plotas – 1 723,3 ha. Pažymėtina, kad pareiškėjo apeliacinio skundo argumentai, kuriais pabrėžiama, kad šiuo aktu nustatytos tik preliminarios teritorijos ribos, nėra reikšmingi, kadangi įrodymai, jog ginčui reikšminga teritorija, kurioje nepritarta suprojektuotiems plyniems kirtimams, nepatenka į šiame akte nurodytos teritorijos ribas, nustatomas pagal pridedamą planą, nėra nei nurodyti, nei pateikti.

51. Aplinkos ministro 2016 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. D1-545 patvirtinto Neries regioninio parko tvarkymo plano 3 punktą nustato, kad vietovėms, atitinkančioms gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, taikomas Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“, nustatytas veiklos reglamentavimas.

52. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai, reglamentuojantys buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ir būtinų jų apsaugos priemonių nustatymą, taip pat Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir rūšių buveinių, kurių apsaugai nustatytos buveinių ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos, blogėjimo ir rūšių reikšmingo trikdymo prevenciją, be kita ko, nustato: buveinių ar paukščių apsaugai svarbią teritoriją nustato Aplinkos ministerija vietovėse, kurios atitinka patvirtintus tokių teritorijų atrankos kriterijus ir pasižymi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 5 dalies 1 arba 2 punkte nurodytomis sąlygomis. Nustatoma buveinių apsaugai svarbi teritorija turi būti įtraukta į Europos Komisijos sprendimu patvirtintą biogeografinio regiono Europos Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą (Bendrųjų nuostatų 3 p.); 9010 *Vakarų taigos buveinėse negali būti šalinama buveinėse susidaranti negyva mediena, vykdomi miško kirtimai, išskyrus specialiuosius kirtimus, siekiant sukurti įvairiaamžį, būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną (Bendrųjų nuostatų 1 priedo 25.2 p.). Pasisakant dėl apeliacinio skundo argumentų, kuriais kvestionuojamas tokio teisinio reguliavimo teisėtumas, t. y. kad Vyriausybei nėra ir negali būti pavesta nustatyti reguliavimo, kuriuo ribojama ūkinės veiklos laisvė, ir prašymo kreiptis į Konstitucinį Teismą, pažymėtina, kad Bendrieji nuostatai Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 patvirtinti vadovaujantis ne tik Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 15 dalimi („Šio straipsnio 5 dalyje nurodytų sprendimų priėmimo ir 8 ir 9 dalyse nustatytų apsaugos reikalavimų įgyvendinimo tvarką nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai.“), bet įgyvendinant *inter alia* Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 4 dalies ir 6 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas, pavedimas nustatyti tokią tvarką nurodytas ir Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 5 dalyje („buveinių ir paukščių apsaugai svarbias teritorijas nustato Vyriausybės įgaliota institucija pagal Vyriausybės nustatytą tvarką. <...>“). Įvertinus, kad pagrindinės nuostatos ir kriterijai, susijusios su saugomų teritorijų, gamtinių objektų, *inter alia* miškų, apsauga bei naudojimu yra nustatyti Konstitucijoje ir įstatymuose, iš jų ir – Saugomų teritorijų įstatyme, Miškų įstatyme, apeliacinės instancijos teismui nekyla abejonių, kad Vyriausybei galėjo būti ir buvo pavesta nustatyti buveinių apsaugai būtinas apsaugos priemones. Tokie Vyriausybės įgaliojimai kyla ne tik iš minėtų įstatymų ir Direktyvos 92/43/EEB, bet ir iš konstitucinių imperatyvų, kad Vyriausybė vykdo įstatymus (Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktą), kad užtikrinti ypač vertingų vietovių, kaip visuotinę reikšmę turinčių nacionalinių vertybių, apsaugą bei gamtos išteklių racionalų naudojimą ir gausinimą yra viešasis interesas, kurį garantuoti yra valstybės konstitucinė priedermė.

53. Taigi, pirmosios instancijos teismas, įvertinęs, kad ginčijamame Neries regioninio parko direkcijos 2019 m. rugsėjo 2 d. rašte Nr. V3-259-(6.5.) nurodytas 16 sklypas, esantis pareiškėjui priklausančioje miško valdoje (šios nutarties 48 p.), patenka į Neries regioniniame parke esančią 9010 *Vakarų taigos buveinės teritoriją (šios nutarties 50 p.), pagrįstai nusprendė, kad atsakovas, atsižvelgdamas į Bendrųjų nuostatų 1 priedo 25.2 punkto nuostatas (šios nutarties 52 p.), teisėtai ir pagrįstai nepritarė suprojektuotiems plyniems kirtimams 16 sklype.

54. Pareiškėjo apeliacinio skundo argumentai, kuriais ginčijamas tokios išvados pagrįstumas, nėra pagrįsti: individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas (žr., pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. lapkričio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2124/2013; 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁸²²-1440/2014). Nagrinėjamo ginčo atveju, teisėjų kolegijos vertinimu, Neries regioninio parko direkcijos 2019 m. rugsėjo 2 d. rašte Nr. V3-259-(6.5.) nurodyti pagrindiniai tiek teisiniai, tiek faktiniai argumentai, lėmę atsisakymą pritarti miško kirtimui 16 sklype, esančiame pareiškėjui priklausančioje miško valdoje: iš esmės visos ginčui reikšmingų Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio dalių įgyvendinimui skirtų žemesnės galios teisės aktų nuostatos yra nurodytos, todėl vien aplinkybė, kad nėra nurodytos minėto įstatymo nuostatos, nėra pagrindas jį pripažinti neatitinkančiu Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalies nuostatų.

55. Pareiškėjo argumentai dėl netinkamo Direktyvos 92/43/EEB įgyvendinimo, t. y. kad Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalyje netinkamai perkelta Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 5 dalis, nėra pagrįsti: Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 13 dalies nuostatos savo esme yra dėl priemonės, kurios taikomos iki procedūros dėl teritorijos įtraukimo į Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą pabaigos (išskirtiniais atvejais, kai Komisija nustato, kad Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 1 dalyje minimame sąraše nėra paminėta teritorija, kurioje aptinkamas prioritetas natūralių buveinių tipas ar prioritetas rūšis, kuri, remiantis atitinkama ir patikima mokslinė informacija, yra svarbi to prioriteto natūralių buveinių tipo palaikymui arba prioriteto rūšies išlikimui, pradedamos dvišalės Komisijos ir atitinkamos valstybės narės konsultacijos, kad būtų galima palyginti abiejų šalių naudojamus mokslinių tyrimų duomenis, o Konsultacijų metu ir laukiant Tarybos sprendimo, nagrinėjamai teritorijai galioja 6 straipsnio 2 dalis (Direktyvos 92/43/EEB 5 straipsnio 1 ir 4 dalys)), tuo tarpu Direktyvos 92/43/EEB 4 straipsnio 5 dalis nustato, nuo kada jos 6 straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse numatytos priemonės taikomos teritorijai, įtrauktai į Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą. Direktyva 92/43/EEB valstybėms narėms nenustato įpareigojimų dėl priemonių, kurių pastarosios imasi iki teritorijos įtraukimo į Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą (ne Direktyvos 92/43/EEB 5 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytu atveju), o pagrįstų argumentų, kodėl tokių priemonių nustatymas galėtų būti vertinamas kaip netinkamas Direktyvos 92/43/EEB įgyvendinimas, nėra: nesant tokios priemonės, tokioje, kaip ir antai nagrinėjamo ginčo atveju, situacijoje (nedraudžiant plyno kirtimo iki teritorijos įtraukimo į Bendrijos svarbos teritorijų sąrašą), Direktyvos 92/43/EEB tikslai nebūtų pasiekti.

56. Taip pat nepagrįsti arba, atsižvelgiant į nagrinėjamo ginčo ribas (dėl atsakovo sprendimo nepritari suprojektuotiems plyniems kirtimams pareiškėjui priklausančios miško valdos sklype, patenkančiame į Neries regioniniame parke esančią 9010 *Vakarų taigos buveinės teritoriją), nėra reikšmingi ir kiti pareiškėjo apeliacinio skundo argumentai: pareiškėjo apeliacinio skundo teiginiai, kad miško valdai negali būti taikomos Bendrųjų nuostatų 1 priedo 25.2 punkte numatytos specialiosios naudojimo sąlygos, kurios neįrašytos į Nekilnojamo turto registrą, taip su galimais procedūriniais tokių apribojimų nustatymo pažeidimais, nėra pagrįsti: Nekilnojamojo turto registre šiam sklypui yra įregistruoti apribojimai – XXXIV. Nacionaliniai ir regioniniai parkai ir XXVI. Miško naudojimo apribojimai (šios nutarties 48 p.). Kaip pagrįstai atsiliepiame į apeliacinį skundą nurodo atsakovas, tokio turinio apribojimo buvimas, atsižvelgiant Saugomų teritorijų įstatymo 32 straipsnio 9 dalies nuostatas („Saugomose teritorijose žemės ir kito nekilnojamojo turto savininkai, naudotojai bei valdytojai, kiti asmenys privalo laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų, teritorijų planavimo dokumentuose toms teritorijoms nustatytų, taip pat nekilnojamojo turto registre įregistruotų veiklos apribojimų ir reikalavimų.“), įvertinus aplinkybę, kad teisės aktai, kurių pagrindu

pareiškėjui taikomas tokio pobūdžio apribojimas, buvo priimti ir paskelbti iki pareiškėjui įsigyjant miško valdą, yra pakankamas pagrindas reikalauti jų laikytis, taip pat at mesti pareiškėjo teiginius dėl nuosavybės teisės, teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principų pažeidimo. Pažymėtina ir tai, kad Konstitucinis Teismas savo 2005 m. gegužės 13 d., 2007 m. birželio 27 d. nutarimuose yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją natūrali gamtinė aplinka, gyvūnija ir augalija, atskiri gamtos objektai, taip pat ypač vertingos vietovės yra visuotinę reikšmę turinčios nacionalinės vertybės; užtikrinti jų apsaugą bei gamtos išteklių racionalų naudojimą ir gausinimą – tai viešasis interesas, kurį garantuoti yra valstybės konstitucinė priedermė.

57. Pažymėtina, kad motyvuojamosios teismo sprendimo (nutarties) dalies paskirtis – pagrįsti apeliacinės instancijos teismo išvadas, išdėstyta rezoliucinėje apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) dalyje. Teismo sprendimo motyvavimo svarbą yra pabrėžęs Europos Žmogaus Teisių Teismas, nurodęs, kad sprendimo motyvavimas yra būtinas, norint parodyti, kad bylos šalys buvo išklaustytos ir teisingumas įvykdytas atidžiai (žr. 2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimo byloje *Hirvisaari prieš Suomiją* (pareiškimo Nr. 4968/99) 30 p.). Pareigos nurodyti priimto sprendimo motyvus apimtis gali skirtis priklausomai nuo sprendimo pobūdžio ir turi būti analizuojama konkrečių bylos aplinkybių kontekste (žr. 1994 m. gruodžio 9 d. sprendimų byloje *Ruiz Torija prieš Ispaniją*, (pareiškimo Nr. 18390/91) 29 p. ir *Hiro Balani prieš Ispaniją* (pareiškimo Nr. 18064/91) 27 p.; 1998 m. vasario 19 d. sprendimo byloje *Higgins ir kiti prieš Prancūziją* (pareiškimo Nr. 20124/92) 42 p.). Tačiau teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detalai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr. 1994 m. balandžio 19 d. sprendimo byloje *Van de Hurk prieš Nyderlandus* (pareiškimo Nr. 16034/90) 61 p.).

58. Pareiškėjas apeliaciniame skunde taip pat mano, kad teismas be pagrindo priteisė atsakovui patirtas bylinėjimosi išlaidas. Apelianto įsitikinimu, šiuo atveju atsakovui nebuvo būtina pasitelkti advokatą.

59. Šiuo aspektu teisėjų kolegija sutinka su atsakovo vertinimu, kad ABTĮ neriboja viešojo administravimo subjekto, esančio bylos šalimi, galimybės būti atstovaujama advokato, jeigu įrodoma, kad toks advokato pasitelkimas buvo būtinas. Šiuo atveju atsakovas Direkcija pateikė pažymą, jog Direkcijos pareigybių sąrašas nėra teisininko pareigybės ir darbuotojų, turinčių aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Teisėjų kolegija, įvertinusi tai, kad byla buvo sudėtinga, joje buvo keliami teisiniai klausimai, kurie reikalavo specialių (be kita ko, Europos Sąjungos teisės) teisinių žinių, sprendžia, jog advokato pasitelkimas tokioje situacijoje pateisinamas ir pirmosios instancijos teismas pagrįstai priteisė atsakovui atstovavimo išlaidų atlyginimą. Pareiškėjas apeliaciniame skunde nenurodė jokių argumentų, kurie sudarytų objektyvų pagrindą sumažinti pirmosios instancijos teismo priteistą bylinėjimosi išlaidų sumą.

60. Nagrinėjamu atveju tiek pareiškėjas, tiek atsakovas prašo priteisti apeliacinės instancijos teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas.

61. Pareiškėjo apeliacinį skundą atmetus, atsakovas turi teisę į patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą (ABTĮ 40 str. 1 d.). Pagal ABTĮ 41 straipsnio 1 dalį, dėl išlaidų atlyginimo suinteresuota proceso šalis iki bylos nagrinėjimo iš esmės pabaigos teismui pateikia prašymą raštu su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Prašymus dėl išlaidų atlyginimo teismas išnagrinėja priimdamas sprendimą dėl administracinės bylos.

62. Atsakovas nurodo, kad už atsiliepimo į pareiškėjo apeliacinį skundą parengimą patyrė 1 500 Eur atstovavimo išlaidų.

63. Įvertinusi atsakovo prašomą priteisti sumą už atsiliepimo į pareiškėjo apeliacinį skundą parengimą, teisėjų kolegija pažymi, kad prašomos priteisti sumos dydis neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) (toliau – ir Rekomendacijos) 8.11 punkte numatyto maksimalaus užmokesčio dydžio, todėl, vadovaujantis Rekomendacijų 2 punkte nustatytais kriterijais ir teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, visa prašoma suma (1 500 Eur) priteistina atsakovui iš pareiškėjo.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 40 straipsnio 1 dalimi, 41 straipsnio 1 dalimi, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „ „ apeliacinį skundą atmesti.
Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. gegužės 4 d. sprendimą palikti nepakeistą.
Priteisti atsakovui Neries regioninio parko direkcijai iš pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „ „ 1 500 Eur (tūkstantį penkis šimtus eurų) bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Arūnas Dirvonas

Ričardas Piličiauskas

Veslava Ruskan